

TREBALL FI DE GRAU

EL VALENCIÀ L'ESCOLA: LA LLENGUA ORAL

ÀFRICA MARÍA EGEA MARTÍNEZ

TUTOR: HÈCTOR CÀMARA SEMPÈRE

CURS 2014-2015
Facultat d'Educació

ÍNDEX

1. Introducció.....	2
1.1. Què és la llengua i el llenguatge oral	2
1.2. Relació de la llengua oral i la llengua escrita	3
2. L'oralitat a l'escola.....	4
2.1. Com està present	4
2.2. Com hauria d'estar present.....	6
3. Propostes per a treballar l'oralitat a classe.....	9
3.1. Propostes i estratègies en situacions educatives.....	9
3.2. Jocs i activitats per a treballar l'oralitat	11
4. Conclusions	13
5. Bibliografia	14

1. Introducció

Aquest treball té com a objectiu estudiar la presència del valencià a l'escola, a més, ens centrarem a veure com és dita presència de la llengua oral a les aules d'Educació Primària. El que volem aconseguir és potenciar l'oralitat a l'escola perquè està vist i comprovat que és un àmbit de la llengua que s'ha deixat de banda, no es treballa com es deuria i ha deixat de ser important, quan en realitat és imprescindible per a poder desenvolupar altres àmbits de la llengua com és la llengua escrita. Per això, farem un recorregut per la realitat escolar amb la finalitat de veure com hauria d'estar present l'oralitat en l'àmbit educatiu i com realment està present. A més, considerem necessari realitzar propostes per a treballar la llengua oral a classe, orientades a introduir i desenvolupar aquest àmbit de la llengua.

Cal destacar que la nostra intervenció està basada en un col·legi públic de les Valls del Vinalopó, d'un poble de l'interior amb només una escola, a La Romana. El centre du a terme un programa lingüístic anomenat Programa Bilingüe Enriquit a partir de l'Educació Primària i en l'Educació Infantil ja han implantat el Programa d'Ensenyament en Valencià, el qual s'incorporarà progressivament en Primària. Amb el PEV, els xiquets aprenen la lectoescriptura en la seua llengua materna (el valencià) i, simultàniament, van aprenent altres dues llengües com són el castellà i l'anglès, prioritant la lectoescriptura en llengua castellana. Gran part dels alumnes escolaritzats en aquest col·legi són valencianoparlants, ja que ens trobem en una zona on predomina el valencià com a primera llengua.

Per començar a fer la investigació és convenient que deixem clars els conceptes de llengua i llengua oral, per tal de tenir un millor coneixement d'allò que treballarem. També és important destacar quina és la relació que existeix entre la llengua oral i la llengua escrita que sembla que estan en lluita quan realment són com complementaries.

1.1. Què és la llengua i el llenguatge oral

El *Diccionari Normatiu del Valencià* defineix la llengua com el sistema de signes orals, reflectit sovint en un codi escrit, propi d'una comunitat, que serveix bàsicament per a la comunicació. Per altra banda, el lingüista Saussure, centrat en l'estudi de la

lingüística, descriu la llengua com un sistema d'unitats basat en relacions d'oposició, associació, etc., i subjecte a unes regles. Per tant, una llengua és un sistema de signes lingüístics que serveix per a comunicar-se. A més, entre si, les llengües presenten diferències que impossibiliten la comunicació entre els seus parlants. Dins de la llengua trobem el dialecte que és una varietat geogràfica d'una llengua, és a dir, la modalitat que pren la llengua en un territori determinat. Entre si, els dialectes presenten diferències que no dificulten la comunicació entre els seus parlants. Per altra banda, el llenguatge oral s'entén com la llengua o conjunt de llengües de caràcter auditiu-oral que solen correspondre's amb les varietats oficials d'una àrea geogràfica en la qual conviuen amb una o diverses llengües. En un sentit més estricte, el terme es refereix a la manifestació fònica d'aquestes llengües. Al mateix temps, Saussure defineix el llenguatge oral com la realització i l'ús individual de la llengua.

1.2. Relació de la llengua oral i la llengua escrita

Encara que la llengua oral i la llengua escrita tenen una relació totalment directa sempre s'ha plantejat com si foren dos pols oposats, com si no tingueren res a veure l'una amb l'altra i com si estigueren enfrontades. Aquesta relació té una dimensió històrica perquè les societats amb cultura escrita han sorgit de la tradició oral. Donat que l'educació ha tendit a centrar-se en les competències escrites, s'ha abandonat el treball de la llengua oral a l'escola, cosa que demostra ser un complet error, ja que partint del treball de la llengua oral es poden aconseguir més i millors progressos en l'assoliment de les diferents competències d'una llengua que si partim de la llengua escrita i la gramàtica. I açò és perquè el llenguatge oral és la base per a desenvolupar la llengua escrita ja que, és indispensable una base lingüística àmplia per aprendre la llengua escrita. Els processos implicats en l'adquisició de la llengua escrita com la descodificació i la identificació de la paraula escrita i la comprensió parteixen justament d'un bon desenvolupament de la llengua oral. A més, és necessari el coneixement d'un vocabulari bàsic i funcional en l'àmbit oral que pugui ser reconegut i utilitzat a nivell escrit i a partir del qual l'alumne pugui basar les seues estratègies per a ampliar-lo.

A més d'això, cal destacar la influència del castellà sobre el valencià pel que respecta a l'ensenyament de llengües. Normalment, la llengua castellana s'aprèn de manera natural tant a l'àmbit oral com a l'àmbit escrit, ja que es tracta d'una llengua

majoritària i per tant molt difosa. Però, el contrari és el que passa amb el valencià, perquè és una llengua minoritzada i no resulta gens fàcil que la llengua es difonga tant com el castellà. Alhora el que passa és que s'han utilitzat els mateixos procediments del castellà per a ensenyar el valencià, cosa que suposa un gran error, ja que no tots els xiquets adquireixen la llengua en casa, sols en el cas dels valencianoparlants és així, i per tant no partim de la mateixa base. A més, si parlem de les famílies que parlen i es comuniquen en valencià, el nivell que utilitzen és el col·loquial i no l'estàndard que és el que l'escola pretén ensenyar, així que no es pot pretendre seguir els mateixos processos per a ensenyar llengües tan distintes.

2. L'oralitat a l'escola

2.1. Com està present

Encara que l'oralitat es troba present en tots els moments de la vida quotidiana i en la majoria de les pràctiques a l'aula de manera indirecta, és cert que vivim en un entorn social en el qual l'escriptura ha assumit un grau rellevant, per damunt de l'àmbit oral. Tot i que, la llengua oral és el mitjà d'adquisició de la llengua i és la base de desenvolupament de la competència comunicativa, no té la importància que hauria de tenir. De vegades la mateixa escola és la que ignora en el currículum la llengua parlada i centra el seu esforç en les activitats per a potenciar les habilitats escrites. Diàriament es realitzen activitats a l'aula on es parla, és més, l'oralitat s'usa per a fer qualsevol activitat que es puga desenvolupar, podríem dir que és vehicle conductor de totes i cadascuna de les tasques que es fan. Fins i tot si les activitats són d'escriptura, han tingut prèviament l'ús de la llengua parlada per desenvolupar, explicar, introduir o exposar allò que es treballarà.

Ens fa pensar que ha perdut importància pel fet que la llengua oral es desenvolupa de manera natural, sobretot als nivells inicials, i la llengua escrita necessita més d'un aprenentatge específic i sistematitzat per a aconseguir una bona competència escrita. Tot això fa que les aules estiguen més centrades en l'escriptura i no tracten de formar alumnes competents en llengua oral. Per tant, si l'ús oral és el mitjà natural de realització de la llengua, resultaria molt pertinent que en la formació lingüística dels escolars tinga el seu espai i els tractaments específics com qualsevol altre àmbit de la llengua. És clar que el discurs i la interacció són treballats de manera mínima amb el fi de desenvolupar

qualsevol altra activitat o tasca que no siga la de enfortir la competència comunicativa i treballar l'oralitat. Donades aquestes situacions, en els últims anys s'aposta per una major atenció cap a la llengua oral, necessària en el context escolar, davant l'ampli espai que ocupa la llengua escrita. Per tant, l'escola està tractant d'ensenyar a desenvolupar les competències pròpies de l'expressió i la comprensió oral, encara que es fa d'una manera inespecífica perquè es dona per descomptat que els mecanismes bàsics ja els ha adquirit el nen en el seu entorn familiar i social. Però, clarament es veu que els alumnes manquen de recursos i habilitats, especialment si no són valencianoparlants, per fer un ús competent de tot el que correspon a les habilitats i competències orals.

Els alumnes tenen pocs moments a classe en els quals puguen expressar-se i parlar, ja que la majoria del temps han d'estar guardant silenci i callats. Per això la interacció de l'alumne amb altres alumnes o la interacció de l'alumne amb el mestre depén en major mesura del mestre i de quins siguen els seus objectius i programacions establertes, així com la seua metodologia. També és important destacar el paper dels governs davant aquesta situació, que són els que s'encarreguen de la planificació lingüística i els que marquen les bases de l'aprenentatge de la llengua, així com quins són els aspectes que es treballaran i en quina mesura. Ara és el moment de citar la normativa vigent, que regula els continguts de la llengua que s'apliquen al currículum de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana, el Decret 111/2007. On en una primera ullada el que veiem és que els continguts per a la llengua oral, pertanyents al bloc 2 de parlar, escoltar i conversar, són almenys la meitat que els que es dediquen per a treballar la llengua escrita, és a dir, els continguts referits al bloc de llegir i escriure són molt més extensos que els de l'oralitat i, per tant, s'està marcant que s'ha de treballar més.

Segons hem pogut comprovar a l'estada en l'escola durant el Pràcticum III, als nens, a l'aula, els agrada interactuar, proposar activitats, donar idees i fins i tot eixir al davant de la classe a contar coses que els han passat, allò que han fet o participar d'alguna tasca. En aqueixos moments es troben davant d'una exposició oral, d'un treball de l'oralitat. Però no se li dóna la importància que té i el que es fa és que s'eviten aquestes intervencions per motius que poden ser que no es perda l'ordre que es manté a classe, que no hagen de participar o parlar tots els alumnes perquè això faria perdre molt de temps, o que es decidisca que no és necessari que l'alumne intervinga oralment en certs moments i, per això, es pensa que és millor manar callar. En aquest sentit, a les aules actuals, o en la gran majoria, siga en la matèria que siga, no necessàriament en llengües, ja que

l'oralitat es pot treballar a tots els àmbits del currículum, les classes s'esdevenen de manera que les activitats es realitzen per escrit. Primerament, el mestre explica els continguts a treballar, d'una manera més o menys dinàmica però, amb el fi que els alumnes entenguin allò que després practicaran i assoliran mitjançant alguns exercicis que vénen al llibre de text o a alguna fitxa preparada pel docent. A continuació i seguidament s'expliquen les activitats, en què de vegades es demana que siguin els alumnes els que realitzen la lectura de les mateixes i la mestra fa les anotacions pertinents, però no en tots els casos és així, de vegades ni es lliguen les activitats per part dels alumnes sinó que són manats per a realitzar-les després que la mestra ho haja explicat i ja haurien de saber fer-ho. El cas és que la pràctica de l'oralitat per part dels alumnes no s'esdevé en cap moment del dia, sinó que tots els exercicis que fan, o la gran majoria, són activitats que es fan de manera escrita. I no és això sols, sinó que es fan de manera individual, cosa que fa que encara parlen i interactuen menys, ja que en el cas d'activitats en grup, encara que siguin escrites, els alumnes tenen l'oportunitat de parlar, conversar, compartir idees i, per tant, desenvolupar la seua competència en llengua oral. I pel que fa a la matèria de les llengües, les classes estan centrades en aspectes gramaticals i de vocabulari, seguint la mateixa metodologia que a les altres matèries, i les activitats de major importància, a les que es dediquen dos o més sessions són de lectura i comprensió de textos, amb qüestions de comprensió sempre escrites. Així i tot, les tasques que són manades per a casa, en forma de deures, són redaccions escrites d'allò que han fet al cap de setmana o que escriuen d'alguna cosa que els agrada fer, descripcions de llocs on han estat o on els agradaria anar, però l'activitat està centrada en l'escriptura de textos i en cap moment es fa una exposició oral del que han fet ni se'ls pregunta per què parlen dels aspectes que s'han escrit.

2.2. Com hauria d'estar present

En primer lloc, és necessari explicar el perquè de la importància en la presència del treball de l'oralitat a l'escola. D'una banda, és una eina per a estructurar el pensament i no només una eina de comunicació. A més, és un mitjà de comunicació que serveix per a la convivència, constitueix un factor d'integració social, afavoreix les relacions socials i personals i facilita els aprenentatges. També és un vehicle per a aprendre, ja que "ensenyar a parlar" ensenya a pensar i a desenvolupar les capacitats cognitives. Per

descomptat, com hem explicat anteriorment, perquè és la base de la llengua escrita, així podríem dir que la llengua escrita és una representació de segon ordre de la llengua oral. I perquè des de l'escola cal garantir el desenvolupament de tots els paràmetres de la llengua oral, en aquest cas del valencià.

El llenguatge oral s'ha d'ensenyar perquè funciona com a mediador de l'activitat social, així els nens no aprenen la llengua per casualitat sinó que l'aprenen quan l'usen per participar en la vida en societat. Cal crear contextos reals a l'aula, perquè com exposa Vigotski a *Pensament i llenguatge* (1995) el llenguatge és un instrument psicològic que usem des de la primera infantesa per organitzar el pensament individual i per raonar, planificar i revisar les accions, però afirma que el llenguatge també és un instrument cultural que fem servir per a compartir i desenvolupar de manera col·lectiva el coneixement i la cultura. Per tant, l'aula és un espai on l'alumne interactuant amb els companys o el docent té la possibilitat de contrastar i d'interpretar les seues representacions del món.

La llengua oral, a més, cobra importància pel que fa a l'expressió de les emocions. Sovint per als alumnes o xiquets els sentiments i les emocions són qüestions que no controlen, que no saben expressar i, fins i tot, els fa sentir-se avergonyits. Per això, el llenguatge oral pot ser una eina que ajuda a deixar anar aquests sentiments i pot ajudar a exterioritzar-los, compartir-los i, per tant, comprendre'ls millor. Així el llenguatge oral ajuda a identificar les emocions. Llavors es poden crear ocasions i situacions a l'aula on els alumnes i les alumnes tinguen la seguretat de compartir sense por les seues emocions i, doncs, tinguen accés a la paraula i desenvolupen el llenguatge oral, que és l'objectiu que perseguim per qualsevol via.

A l'escola s'hauria de prendre consciència de la gran capacitat que tenen les situacions de la jornada escolar per a afavorir les interaccions comunicatives amb l'alumnat, per això és important identificar els aspectes lingüístics que es desenvolupen a cada situació educativa per tal d'esprémer al màxim cadascuna i utilitzar-les de manera adequada per a fomentar l'ús del llenguatge oral. Quan parlem de les situacions educatives en les quals es pot desenvolupar un ús de l'oralitat ens referim a les situacions habituals en la vida de l'aula com poden ser les entrades i sortides, la rebuda i l'inici de jornada, quan es realitzen canvis d'activitat o matèria o l'hora de l'esmorzar i l'esbarjo. Per altra banda, també podem trobar les situacions relacionades amb el desenvolupament de les activitats de qualsevol àrea que poden esdevenir als racons de l'aula, tallers que es

realitzen, situacions del centre, dramatitzacions, converses col·lectives o projectes que es duen a terme. A més, es pot tenir en compte altres circumstàncies escolars com eixides fora de l'escola, la celebració de festes pel Nadal o l'acabament del curs, celebració d'aniversaris, etc.

Pel que fa a la metodologia docent i al que afecta directament a les classes que s'imparteixen, bé siga de valencià o bé de qualsevol altra matèria, primerament és d'una gran importància que l'alumne cobre un paper actiu i de participació a l'aula. El docent hauria de facilitar que el xiquet participe en el torn de conversa i que incremente les seues intervencions, així com afavorir la iniciativa de torn de l'alumne. Com hem indicat abans, les situacions en les quals els nens poden parlar a classe són escasses i les podríem comptar amb els dits d'una mà al llarg d'una jornada escolar, cosa que dificulta que puga desenvolupar les habilitats per a comunicar-se i treballar la llengua oral. Per això, d'una banda a la matèria de llengua s'ha de treballar tots els aspectes que beneficien un ús correcte i adequat de l'oralitat i la competència comunicativa i es treballa de manera específica i sistemàtica igual que altres aspectes de la llengua. També cal afavorir situacions on els xiquets hagen d'interactuar, intervenir i conversar, aprenent a expressar-se i a parlar. A les altres àrees troncal, com poden ser les matemàtiques i coneixement del medi en les quals hem detallat que les activitats i les classes s'esdevenen en major part de manera escrita i oral únicament per part del professor, és on s'ha d'actuar immediatament. La concepció i la metodologia dels mestres ha de canviar pel que fa a aquest aspecte i han de deixar de centrar-se en la llengua escrita i deixar pas, que prou importància té, com veiem, a la llengua oral. Les activitats i les classes es poden plantejar de manera diferent, d'aquesta manera cal que els alumnes realitzen les activitats de manera oral, interactuen i hagen de parlar, i per això no deixaran d'aprendre, ni ho faran menys, ni de qualsevol manera ho faran pitjor. El cas és saber adaptar les activitats de manera que beneficien l'oralitat al mateix temps que l'aprenentatge i que la llengua oral adquirisca importància per als alumnes de manera indirecta. Les activitats en grup o col·lectives de qualsevol tipus juguen un paper fonamental, ja que permeten que els alumnes es comuniquen oralment, encara que finalment l'activitat s'haja de presentar per escrit prèviament els xiquets hauran parlat, debatut, compartint opinions i pensaments per tal d'arribar a conclusions. I en el cas que siguen sols activitats parlades directament estaran beneficiant a l'expressió i comprensió oral.

3. Propostes per a treballar l'oralitat a classe

És necessari, per a treballar l'oralitat a les aules i les escoles, crear un context que incentive l'ús de la llengua més enllà de la matèria de Valencià. Cal facilitar a tots els alumnes l'oportunitat de parlar sovint dintre de l'aula i en tot l'entorn escolar, entre iguals, és a dir, entre companys, i amb els adults o docents. Com ja sabem l'escola i l'aula són espais idonis per a facilitar l'adquisició i el desenvolupament del llenguatge de l'alumnat, per tant, s'ha d'ensenyar a escoltar i a parlar des de tots els grups-classe de cada nivell educatiu de l'escolarització obligatòria. En aquest sentit, i per tal de crear un context que promoga l'ús del llenguatge oral, el que plantejem són propostes amb l'objectiu d'aplicar estratègies d'interacció oral durant la jornada escolar per a augmentar l'ús de l'oralitat, i a més, reflexionar sobre quines de les activitats quotidianes que es duen a terme a les escoles poden transformar-se en situacions comunicatives. Per altra banda, també plantejarem activitats i jocs que poden servir per a treballar la llengua oral i dirigides a tal fi.

3.1. Propostes i estratègies en situacions educatives

Ja hem parlat de com l'oralitat hauria d'estar present a les aules d'Educació Primària i hem citat diferents situacions educatives i quotidianes que es poden fer servir amb l'objectiu d'afavorir actes de comunicació orals, així desenvoluparem aquestes situacions per a veure com es podrien treballar a classe. En primer lloc, destaquem les situacions relacionades amb la vida quotidiana de l'aula, com són les entrades i eixides, la rebuda i l'inici de la jornada, els canvis d'activitat i l'hora de l'esmorzar i l'esbarjo. Donat que són situacions apropiades per a crear rutines interactives entre el docent i els alumnes, i que són adequades per a iniciar comportaments comunicatius i lingüístics en els xiquets, el que proposem és aprofitar cadascun dels moments per a introduir de manera progressiva les intervencions. A les entrades i eixides de classe es poden crear rutines de salutació i acomiadament, com pot ser l'ús de cançons o recitar poemes creats amb aquest objectiu, així com dedicar una estona de temps a l'intercanvi de comunicacions sobre incidències, fets que hagen ocorregut o novetats. Pel que fa a l'inici i l'acabament de les jornades, es poden incloure diverses activitats pautades pels mestres com passar la llista d'assistència, parlar del temps que fa, posar la data, canviar i responsabilitzar als

encarregats, i anticipar les activitats del dia i recordar informació necessària. Als canvis d'activitat es poden crear diàlegs per a veure si s'ha entès el que s'ha treballat i a l'inici de noves tasques es dona l'oportunitat que els alumnes parlen del que ja saben, sobre què treballaran o que recorden el que s'havia treballat en classes anteriors, i a més de reflexionar sobre el que han fet i han après. I el temps dedicat a l'esmorzar i l'esbarjo és on els alumnes fan més interaccions entre ells, encara que el que es pot fer per garantir aquesta comunicació és fomentar els jocs cooperatius amb el fi que cap alumne quede aïllat.

En segon lloc, destaquem les situacions relacionades amb el desenvolupament de les activitats d'aprenentatge, que són activitats en les quals cal posar un èmfasi especial en la dimensió interactiva per ajudar a l'alumne a aprendre estratègies de gestió de la conversa com la regulació de l'atenció i el torn de paraula, i, a més, permet adaptar el llenguatge en funció de les necessitats, interessos i característiques dels alumnes. És interessant crear debats o converses col·lectives en què tots els alumnes hagen d'aportar idees opinions, compartir pensaments i experiències. També, cal aprofitar els continguts de les activitats per a parlar del que saben sobre el tema, d'allò que els agradaria saber i suggerir noves tasques. Proposar projectes en els quals els alumnes decidisquen els temes que volen tractar, cosa que incrementa la motivació i afavoreix la seua intervenció. I fer de les activitats entorns de participació en les quals els alumnes exposen les seues respostes per a tots, per exemple en la correcció d'activitats. D'altra banda, és útil per a desenvolupar la conversa i l'oralitat la proposta d'activitats d'exposició a classe, de coses que han fet en el cap de setmana o en vacances o, per exemple, fer de reporters i cada dia exposar una notícia. D'aquesta manera, els alumnes també aprenen a expressar-se i a estructurar el seu pensament respecte del llenguatge.

Per a acabar, pel que respecta a les situacions educatives, es pot intervindre en la gestió dels conflictes, per la qual cosa es pot utilitzar una hora a la setmana de tutoria o en qualsevol cas el temps necessari. Es pot plantejar com una situació de diàleg, ja que és clar que un conflicte apareix per part de dues o més persones. El mestre fa de mediador i dirigeix els debats mitjançant preguntes per tal d'arribar a la resolució dels conflictes entre els alumnes. Per tant, els alumnes exposen les seues parts o versions del fet ocorregut mentre escolten a la resta de companys que hi intervenen en el mateix. Com que, segurament, tots els alumnes no hauran de resoldre conflictes, es proposa fer teràpies de grup explicant les coses que no ens agraden d'altres companys, que ens molesten o ens fan sentir malament, així com exposar les coses bones que veiem d'altres xiquets i que

per tant volem felicitar. Així es pot crear un ambient de comunicació en aspectes que els afecten directament i que permeten als alumnes parlar i conversar.

3.2. Jocs i activitats per a treballar l'oralitat

A banda de la necessitat de crear contextos que incentiven l'ús de paraula a partir de les situacions que s'esdevenen a l'aula diàriament, també es pot treballar la llengua oral de manera directa, és a dir, es poden desenvolupar activitats i jocs amb l'objectiu que els alumnes parlen i interactuen. Per això, presentem diverses propostes per a dur a terme en qualsevol aula d'Educació Primària, i per a les diferents matèries del currículum. Els jocs tenen un atractiu significatiu per als xiquets, encara que és important que no el vegen com un simple joc per a divertir-se, ja que dur a terme dita activitat portarà marcats uns objectius específics que es volen aconseguir, encara que siga d'una manera lúdica i divertida. Cal destacar que la dificultat de les tasques es pot adaptar en major o menor mesura depenent de l'edat dels alumnes i de les seues necessitats.

D'una banda, els contes són una eina molt forta i molt present a les aules de l'escola. Una proposta és escollir diversos contes curts i disposar la classe en forma d'assemblea per grups. Cada grup llegirà el seu conte en veu alta i per a tots, una part cada component del grup. A continuació s'hauran d'inventar un nou final per a la historia i contar-lo a la resta de companys. Així tots els grups exposaran el seu conte i el seu final inventat. Alhora es poden fer preguntes de comprensió entre companys i per part del mestre. També, es poden utilitzar els contes per tal de fer xicotetes dramatitzacions, de la mateixa manera en grups, elegir personatges i assumir papers, així participen de converses, aprenen a expressar i a utilitzar tècniques d'intervenció oral i usen la llengua com a vehicle de l'activitat. També es poden plantejar tallers de rondalles, en què els alumnes investigaran amb la família i buscaran a casa histories que després contaran i compartiran a classe per a la resta de companys. També és interessant que presenten els seus treballs a altres classes o cursos, de manera que fan xicotetes exposicions per les diferents aules establint diàlegs i generant ambients de conversa. D'altra banda, es poden presentar imatges per a descriure el que es veu, o imatges de contes on l'infant ha d'explicar el que pensa que relata i descriu la imatge. Pel que fa als poemes, es planteja una activitat on es selecciona una poesia curta i cada alumne ha de preparar-la i estudiar-la per a recitar-la amb un estat d'ànim determinat que s'assignarà a cadascú, d'aquesta

manera la llegiran com si estigueren tristos, alegres, sospesos, amb por, cosa que els ajudarà també a expressar-se i a exterioritzar emocions i sentiments. De la mateixa manera, preparar endevinalles, embarbussaments i enigmes i jugar a exposar-los i endevinar les solucions.

A l'àrea de matemàtiques es poden realitzar activitats o jocs en forma de compradors i venedors, així al mateix temps que treballen continguts matemàtics poden desenvolupar l'oralitat. Els nens han d'assumir rols en funció de l'activitat plantejada i fer-se passar per clients en una tenda o per venedors de productes, així s'estableix una conversa entre els alumnes que hi participen que facilita la comunicació i desenvolupa habilitats comunicatives. En la mateixa línia, els xiquets poden assumir rols de dues persones que parlen per telèfon o cara a cara en una oficina d'informació per a tractar temes que hagen estudiat. Tanmateix, els alumnes poden jugar a ser personatges famosos que els agraden o senzillament ser ells mateixos i, aleshores, ser periodistes que entrevisten i personatges que són preguntats, com també ser reporters que contenen notícies i fets ocorreguts, assumint dit paper i preparant les intervencions que faran a classe per tal d'explicar coses que han passat o fets i esdeveniments que ocorraran.

A més a més, existeixen jocs tradicionals com el "Qui és qui?" o "Què és què" que es poden aprofitar per a generar ambients de conversa i fomentar l'ús de l'oralitat. Per tal fi el mestre o l'alumne tria un objecte que està a la classe i els alumnes o companys han d'endevinar-lo. El docent o el xiquet que tria l'objecte només pot respondre sí o no i els alumnes només poden fer vint preguntes per endevinar quin objecte és i qui ho endevine pensa en un altre objecte. Igualment ho faríem per a jugar a "Qui és qui?", però en compte d'escollir objectes, el que fem és triar persones seguint el mateix procés. També, el joc de "Passaparaula" pot ser utilitzat en aquest àmbit de la llengua, i ens permet estudiar i interioritzar continguts d'alguna matèria en concret i d'altra banda permet la interacció entre companys i la interacció entre alumnes i mestre.

Així doncs, cada activitat que es proposa i cada joc, molts més que es poden plantejar, han de ser sempre ben planificats i amb objectius clars i determinats. Primerament s'ha de pensar en l'activitat i per quin motiu es vol desenvolupar, és a dir, apuntar l'objectiu. A continuació, elegir la tasca i els continguts que es treballaran. Estudiar la metodologia que s'emprarà i la programació de l'activitat. Després organitzar-la i preparar-la per a presentar-la, i enforçar-la a l'ús de la llengua oral que és un dels principals objectius de les tasques que proposem.

4. Conclusions

Al llarg del treball sobre la presència del Valencià a l'escola, més concretament la llengua oral, hem vist com hi ha una gran diferència entre la realitat que és dona a les aules d'Educació Primària i allò que realment hauria de ser. Per a dur a terme el treball ha sigut important crear un vincle o relació entre la llengua escrita i la llengua oral, per tal de comparar la presència d'ambdues, ja que una depèn de l'altra. La veritat és que la forta presència de la llengua escrita i el fet que les escoles es centren a desenvolupar l'escriptura, han fet que la llengua oral siga oblidada i no es treballa com hauria de fer-se i amb la importància que té. Però, això també provoca que l'oralitat en l'actualitat siga un àmbit que demande atenció i interès que ha deixat d'existir. Una de les possibles causes d'aquest rebuig és el procés d'adquisició d'un àmbit de la llengua i de l'altre, és a dir, del procediment que s'utilitza per a desenvolupar la competència oral i la competència escrita. Com que el llenguatge, als primers anys del xiquet, s'aprén de manera natural, es creu que no és necessari treballar-lo perquè igual que s'aprén es va desenvolupant, construint i formant. I com que el llenguatge escrit o l'escriptura necessita un procés específic i sistematitzat perquè no es dona de manera natural en l'alumne, es centra l'estudi del llenguatge en l'ensenyament del codi escrit i com eina principal de comunicació. Però, per aquesta raó si l'oralitat és natural i és la primera forma de llengua que s'aprén, és necessari que siga la base de l'escriptura i que, per tant, se li done la importància que té i s'estudie i es treballa portant a terme un procés específic igual que per a la llengua escrita. D'altra banda, la llengua escrita ocupa la major part de les classes, explicacions i activitats que es desenvolupen a l'aula, mentre que les activitats orals es troben restringides i en molts casos és difícil que els xiquets puguen obrir un torn de paraula. Vist que es necessita un canvi i que l'oralitat hauria de tenir cabuda a les aules d'Educació Primària hem fet unes propostes per a treballar la llengua oral a classe i hem oferit orientacions i propostes de treball que parteixen de les situacions educatives que es donen de forma quotidiana a l'aula i que es poden aprofitar i fer-ne situacions de parla a classe, tant com activitats i jocs que es troben directament encaminats a desenvolupar el llenguatge oral.

De cara al futur, i amb l'objectiu d'introduir de nou l'oralitat als nostres centres d'Educació Primària, cal destacar que és necessari que des de les aules i les escoles

s'observe i s'estudie la situació actual de la llengua oral, en la qual juga un paper fonamental el paper del docent que és l'encarregat de portar a terme els ensenyaments necessaris per a treballar l'oralitat a classe, i a més la comunitat educativa en global hauria de marcar-se uns objectius a la seua planificació o programació anual del centre on es puga veure l'exigència de la presència d'aquest àmbit de la llengua que per diversos motius s'ha deixat de banda. D'aquesta manera les escoles haurien d'analitzar la situació i reflexionar sobre la forma d'aconseguir que almenys, la llengua oral, tinga la mateixa importància que la llengua escrita en el currículum i a les programacions anuals dels mestres. I que s'aplique dins del programa d'ensenyament que porta l'escola, en aquest cas el Programa d'Ensenyament en Valencià (PEV) i el Programa Bilingüe Enriquit.

5. Bibliografia

Palou, J.; Bosch, C.; Carreras, M.; Castanys, M.; Cela, J.; Colomer, A.; Giralt, J.; Jové, M.; Olivé, C.; Ripoll, R. & Teixidor, M. (2005). *La llengua oral a l'escola*. Barcelona: Graó.

Reizábal, M.V. (2001). *La comunicación oral y su didáctica*. Madrid: La Muralla, S.A.

Saló, N. (1990). *La parla a classe*. Barcelona: Ceac.

Semenovich, V. L. (1995). *Pensamiento y lenguaje*. Barcelona: Paidós.

Gran Enciclopèdia Catalana, <http://www.enciclopedia.cat/>, consulta: 29/04/2015

Viquipèdia, <http://ca.wikipedia.org/wiki/Portada>, consulta: 12/05/2015